

MONITORIZAREA MASS-MEDIA în campania electorală pentru alegerile parlamentare 2019

*Raport nr. 3
1-8 februarie 2019*

(Concluzii generale)

Raportul este realizat de Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) și Asociația Presei Independente (API), în cadrul unui proiect de monitorizare a mass-media implementat cu sprijinul financiar al National Endowment for Democracy (SUA), al Guvernului Suediei și al Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

I. DATE GENERALE

1.1 Obiectivul proiectului: monitorizarea și informarea publicului cu privire la comportamentul editorial al instituțiilor mass-media în perioada preelectorală și în campania electorală pentru alegerile parlamentare 2019 din Republica Moldova.

1.2 Perioada de monitorizare: 9 ianuarie 2019 – 24 februarie 2019

1.3 Criteriile de selectare a instituțiilor mass-media supuse monitorizării:

Instituțiile mass-media au fost selectate în baza următoarelor criterii: a) forma de proprietate; b) geografie; c) limba de difuzare; d) notorietate/audiiență. Astfel, sunt monitorizate instituții mass-media publice și private, cu acoperire națională, cvasi-națională și regională, în limba română și în limba rusă.

1.4 Mass-media monitorizate:

Audiovizual

Moldova 1, GRT, Prime TV, Canal 2, Canal 3, Publika TV, Jurnal TV, NTV Moldova, Pro TV Chișinău, TV8, Accent TV, TV Centrală

Portaluri online și presa scrisă

Agora.md, Aif.md, Deschide.md, Diez.md, Esp.md, Gagauzinfo.md, Jurnal de Chișinău (ziar), Kp.md, Moldova.org, Newsmaker.md, Noi.md, Realitatea.md, Sputnik.md, Timpul.md, Unimedia.info, Zdg.md

1.5 Obiectul monitorizării

TV (intervalul 18:00-22:00)

- A. Câte un buletin informativ în limba rusă și limba română;
- B. Emisiunile (talk show-uri) cu caracter electoral;
- C. Dezbaterile electorale.

Portaluri online și presa scrisă

Întreg conținutul editorial, fără publicitatea marcată corespunzător.

1.6. Echipa

Proiectul este realizat în cadrul Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte de Centrul pentru Jurnalism Independent (monitorizare TV) și Asociația Presei Independente (monitorizare presă online și presă scrisă).

1.7 Cadrul metodologic

Datele au fost colectate și analizate în baza unei metodologii de monitorizare elaborate de Oxford Media Research Center pentru proiectele de monitorizare ale Organizației Internaționale Campania Globală pentru Libertatea de Exprimare „Articolul XIX”. Metodologia a fost actualizată la sfârșitul anului 2018 și începutul anului 2019 cu asistența experților organizației Osservatorio di Pavia din Italia.

Caracteristicile acestei metodologii sunt următoarele: utilizarea indicatorilor 1) *cantitativi*, inclusiv tipul, durata, tematica mediatizării, sursele știrilor, frecvența și durata apariției concurenților electorali în știri, și 2) *calitativi*, meniți să evalueze tonalitatea reflectării: neutră, pozitivă sau negativă, ținând cont de atitudinea instituției mass-media și/sau a jurnalistului față de fiecare protagonist.

Monitorizarea se axează pe două componente de bază: evaluarea *pluralismului social* și a *pluralismului politic* în media, care presupune măsurarea diversității de opinii, a pluralității de voci în cadrul materialelor cu tentă electorală. Sunt monitorizate toate materialele cu tangență electorală directă sau indirectă și toate materialele în care apar reprezentanții partidelor sau ai concurenților electorali, chiar dacă subiectele nu au legătură directă cu alegerile. În plus, sunt monitorizate toate subiectele în care este vorba despre activitatea Guvernului, a Parlamentului și cea a Președinției, acești protagoniști având un rol important în spațiul public.

Fiecare material a fost supus unei evaluări de conținut și de context, pentru a determina tonalitatea reflectării. Aceasta a fost atribuită prin evaluarea prezenței 1) *opinieii explicite*, exprimată de mass-media față de protagoniști, și a 2) *cadrajului sau frame-ingului*¹ evenimentelor sau subiectelor, care îi poate favoriza sau defavoriza pe protagoniști.

Conținutul și/sau contextul pozitiv al materialului nu indică neapărat tendențiozitatea sau partizanatul instituției media care difuzează știrea. Doar dacă există tendința, pe o anumită perioadă de timp, ca unii dintre subiecți să fie favorizați sau defavorizați, se poate spune că este vorba despre un dezechilibru.

II. ANALIZA DATELOR

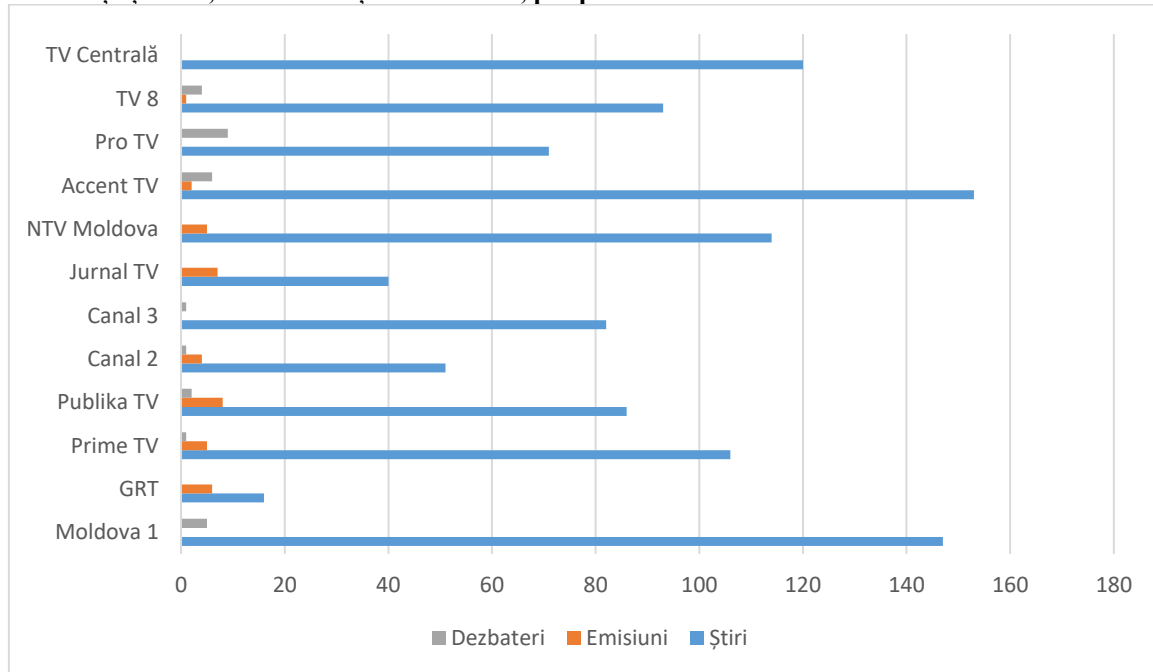
2.1 Audiovizual

Frecvența reflectării. În perioada 1-8 februarie 2019, cele 12 posturi de televiziune monitorizate au difuzat în total 1148 de materiale cu caracter electoral direct și indirect, între care 1080 știri, 40 de emisiuni și 29 dezbateri. Volumul total al materialelor a fost de aproximativ 90 de ore, dintre care aproximativ 40 de ore au revenit știrilor, 29 de ore – emisiunilor, iar aproximativ 21 de ore – dezbaterilor.

Genul materialului	Apariții	Durata (sec)
Știri	1080	142383
Talk show-uri	40	106066
Dezbateri	29	75928
Total	1149	324377

¹ Frame-ing - selectarea și evidențierea anumitor fațete ale unui eveniment sau subiect și conectarea lor în așa fel încât să denote o anumită interpretare sau soluție <http://www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr3-4-2011/07-N%20Corbu.pdf>

Frecvența știrilor, emisiunilor și dezbaterilor, per post TV

Diversitatea tematică. Subiectele abordate de majoritatea mass-media monitorizate au vizat de cele mai multe ori domeniul politic - activități cu implicarea concurenților electorali, a partidelor politice, lansarea concurenților în campanii pe circumscripția națională și circumscripțiile uninominale. În multe cazuri a fost vorba despre diverse acuzații, inclusiv de corupție, lansate de unii concurenți la adresa altora. A doua temă ca frecvență a fost procesul electoral, inclusiv subiecte despre activitatea Comisiei Electorale Centrale (CEC), încheierea procedurii de înregistrare a candidaților în cursa electorală, procedura de vot în țară și peste hotare, sesizări privind presupuse abateri de la legislație comise de unii concurenți electorali etc. Urmează subiecte privind probleme sociale, relații externe, domeniul economic și al ocrotirii sănătății, corupție, cultură și divertisment. De regulă, acestea au avut caracter electoral indirect, fiind vorba despre activități ale președintelui și ale Președinției, ale diferitelor ministere și structuri guvernamentale, ultima sesiune a Parlamentului etc. Au mai fost abordate, însă mult mai rar, subiecte ce țin de caritate, educație, drepturile omului.

Cea mai mare diversitate din punct de vedere tematic a fost atestată la posturile Pro TV (politic, proces electoral, social, sănătate, relații externe, corupție etc.), Moldova 1 (politic, proces electoral, economic, diaspora, corupție etc.), Jurnal TV (politic, proces electoral, legea și Constituția, economic, social etc), NTV Moldova și Accent TV (politic, relații externe, proces electoral, cultură/divertisment, social, caritate).

Pluralismul social. Pe lângă actorii politici și concurenții electorali, posturile monitorizate au recurs la diverse surse sociale în știri, pe primul loc fiind cetățenii, urmați de reprezentanți ai Comisiei Electorale Centrale (CEC), ai administrației publice locale (APL), diplomați/observatori străini, reprezentanți ai societății civile, experți locali și străini. Cetățenii s-au regăsit de cele mai multe ori în știri cu elemente de „Vox Populi”, care au vizat probleme sociale și politice, dar și în știri de campanie, exprimându-și opinia față de anumiți concurenți pe circumscripții uninominale.

Cele mai diverse surse sociale au fost utilizate de Pro TV (cetățeni, CEC, experți, judecători/avocați, diplomați/observatori străini, presa) și Accent TV (cetățeni, CEC, diplomați/observatori străini, experți, societate civilă, Biserica).

Sursele și protagoniștii sociali citați sau menționați în știri, emisiuni, dezbateri. 12 posturi TV/Top 10

Surse și protagoniști	Frecvența
Cetățeni	750
Comisia Electorală Centrală	112
Administrația publică locală	89
Diplomați, oficiali și observatori străini	80
Societate civilă – ONG-uri	77
Expertți (străini și locali)	60
Oficiali din Guvern	60
Business	41
Judecători, avocați	38
Mass-media	27

Pluralismul politic. Materialele monitorizate în perioada de referință i-au avut ca protagoniști în principal pe reprezentanții partidelor care concurează în circumscripția națională, dar și pe concurenți independenți în circumscripții uninominale. De asemenea, președintele Igor Dodon, alături de prim-ministrul Pavel Filip și alți reprezentanți ai Guvernului, au făcut subiectul mai multor știri, dar și al emisiunilor de la unele posturi monitorizate.

Cea mai mare vizibilitate din punctul de vedere al frecvenței și duratei aparițiilor în imagini și al intervențiilor directe în știri, emisiuni și dezbateri au avut-o Partidul Democrat din Moldova (PDM), Partidul Socialiștilor din Moldova (PSRM), Blocul electoral ACUM, Partidul Politic Șor și Partidul Liberal (PL).

Frecvența și durata apariției în știri, emisiuni, dezbateri a reprezentanților partidelor politice, concurenți în circumscripția națională/12 posturi TV/TOP 10

Surse și protagoniști	Candidat	Frecvența	Durata apariției, sec.	Durata vorbirii directe, sec.
Partidul Democrat din Moldova	Da	478	9877	6520
Partidul Socialiștilor din Republica Moldova	Da	282	8703	4801
Blocul electoral ACUM	Da	227	4243	2211
Partidul Politic Șor	Da	192	3526	1799
Partidul Liberal	Da	103	2995	2299
Partidul Comuniștilor din Republica Moldova	Da	72	1470	1104
Partidul Regiunilor din Moldova	Da	59	1144	890
Partidul „Democrația Acasă”	Da	56	3055	2838
Partidul Nostru	Da	59	1562	1180
Mișcarea profesioniștilor „Speranța - Надежда”	Da	43	2166	1836

Dintre candidații înscriși în cursa electorală în circumscripțiile uninominale, cei mai mediatizați au fost Vladimir Plahotniuc (afiliat PDM), Andrei Năstase (afiliat Blocului ACUM), Maia Sandu (afiliată Blocului ACUM), Călin Vieru (independent) și Constantin Țutu (afiliat PDM). În tabelul de mai jos sunt prezentați candidații care au fost citați sau menționați de minimum 10 ori.

Dintre instituțiile de stat, președintele Dodon și reprezentanții Președinției dețin întâietatea atât din punct de vedere al frecvenței aparițiilor, cât și al duratei intervențiilor directe.

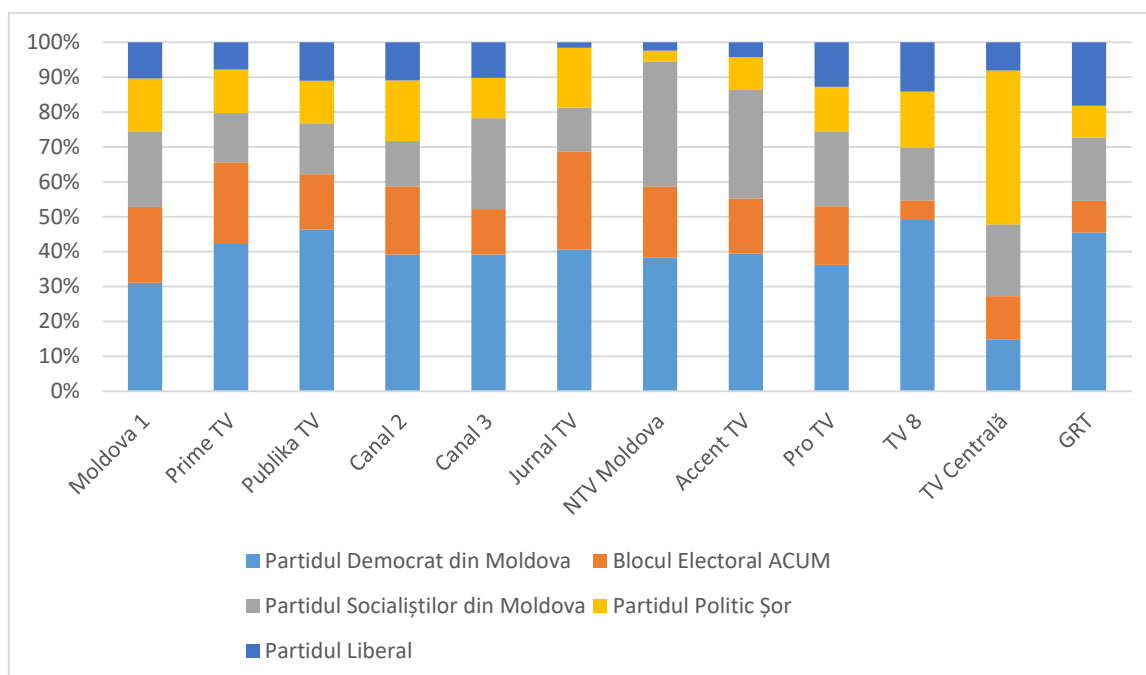
Frecvența și durata apariției în știri și emisiuni a concurenților electorali în circumscripții uninominale/12 posturi TV

Surse și protagoniști	Afilieră politică	Frecvența	Volumul apariției, sec.	Durata vorbirii directe, sec.
Plahotniuc Vladimir	Partidul Democrat din Moldova	48	1973	809
Năstase Andrei	Blocul ACUM	45	858	373
Sandu Maia	Blocul ACUM	28	392	79
Filip Pavel	Partidul Democrat din Moldova	26	215	34
Vieru Călin	Independent	24	605	338
Șor Ilan	Partidul Politic Șor	22	267	64
Țutu Constantin	Partidul Democrat din Moldova	19	404	131
Bolea Vasile	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova	18	1187	928
Volosatii Boris	Independent	15	334	236
Bătrîncea Vlad	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova	15	1115	586
Odișov Alexandru	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova	14	731	499
Croitor Artur	Independent	13	962	908
Roșca Vladimir	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova	12	270	110
Munteanu Valeriu	Blocul electoral ACUM	12	195	100
Burgudji Serghei	Partidul Politic Șor	12	581	540
Babuc Monica	Partidul Democrat din Moldova	11	477	363
Greceanii Zinaida	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova	11	199	72
Vartanean Gaik	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova	11	497	332
Nastas Andrei	independent	10	44	0
Colun Grigore	Blocul electoral ACUM	10	487	456
Bannicov Alexandr	Partidul Democrat din Moldova	10	72	26

Frecvența apariției în dezbateri a concurenților electorali în circumscripții uninominale/12 posturi TV/ În tabel sunt incluși concurenții cu minimum două apariții

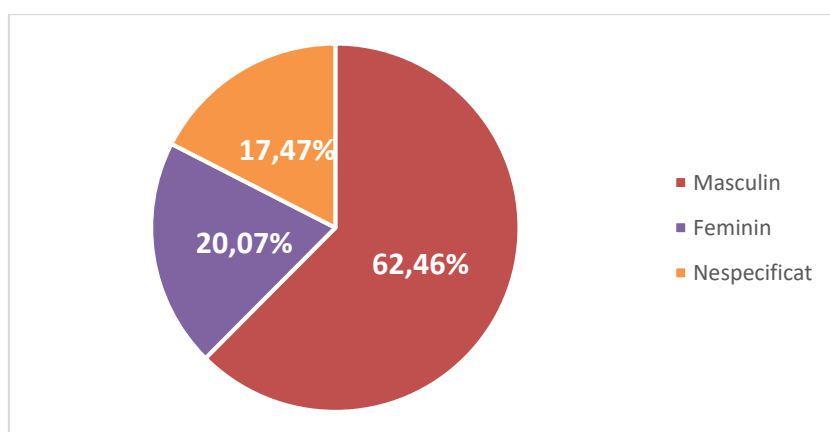
Surse și protagoniști	Afilieră politică	Frecvența	Volumul apariției, sec.	Durata vorbirii directe, sec.
Reniță Iurie	Blocul electoral ACUM	3	1800	1800
Cerba Valeriu	Independent	3	1800	1800
Volconovici Augustin	Partidul Comuniștilor din Republica Moldova	3	1800	1800
Chitroaga Dumitru	Partidul Politic Șor	3	1440	1440
Cojocaru Dinari	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova	2	1320	1320
Ciubașenco Dumitru	Partidul Nostru	2	1380	1380
Grigoriu Inga	Blocul electoral ACUM	2	900	900
Rotaru Valentina	Partidul Democrat din Moldova	2	1004	1004
Cebotarescu Dumitru	Independent	2	1380	1380
Lipskii Oleg	Partidul Socialiștilor din Republica Moldova	2	923	923
Miron Anton	Partidul Comuniștilor din Republica Moldova	2	1320	1320
Grădinaru Vasile	Blocul electoral ACUM	2	990	990
Bilețchi Vlad	Partidul Liberal	2	1311	1311
Bolea Vladimir	Blocul electoral ACUM	2	1320	1320
Stratulat Mihail	Partidul Democrat din Moldova	2	1320	1320
Nedelea Veaceslav	Partidul Democrat din Moldova	2	905	900

Frecvența reflectării partidelor politice per post TV/Circumscripția națională/TOP 5

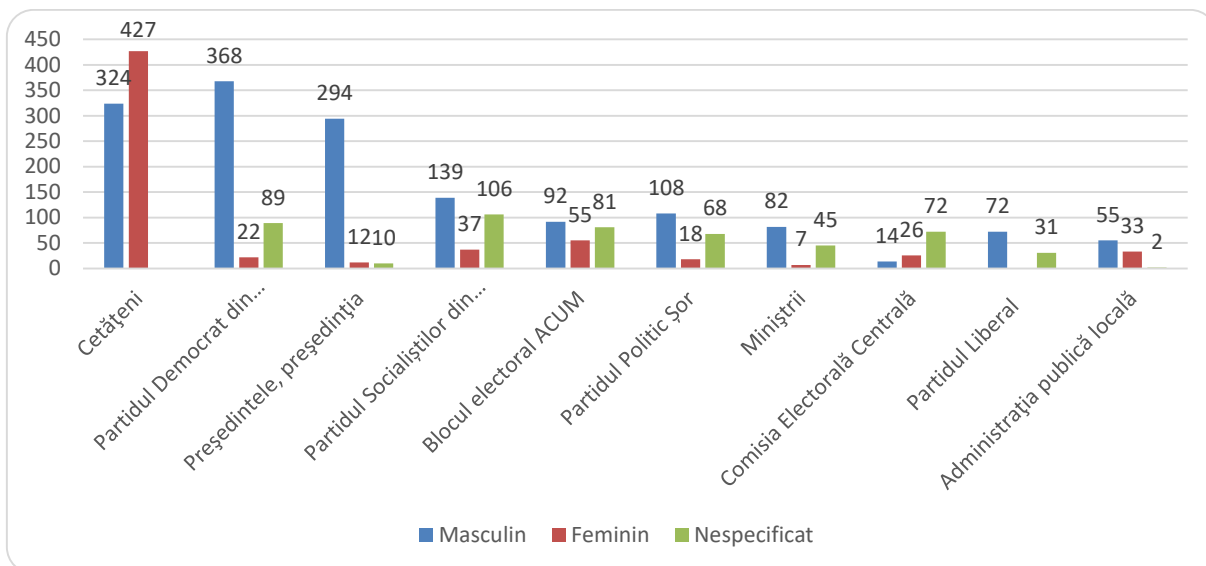

Echilibrul de gen. Majoritatea materialelor analizate au fost puternic dezechilibrate din perspectiva raportului gender, o mare parte a surselor și protagoniștilor citați sau menționați de cele 12 posturi de televiziune fiind de sex masculin – 62%, sursele de sex feminin constituind 20%. Singurele categorii de surse/protagoniști în care a fost asigurat echilibrul de gen au fost categoria „Cetățeni”, „CEC” și „Societatea civilă”, în materialele cu prezența acestora fiind citate mai multe femei decât bărbați. De asemenea, un număr relativ înalt de protagoniste/surse femei a fost înregistrat în cadrul Blocului electoral ACUM, urmat de Partidul Socialiștilor din Moldova. De notat că rata surselor de sex feminin din categoria „Cetățeni” constituie 47% din numărul total de surse femei. Cel mai bun indicator la capitolul echilibru de gen a fost înregistrat la Jurnal TV – 32%, Canal 2 – 32%, Canal 3 – 32%. Prime TV – 28, Publika TV – 24%.

Rata surselor și protagoniștilor din perspectiva gender

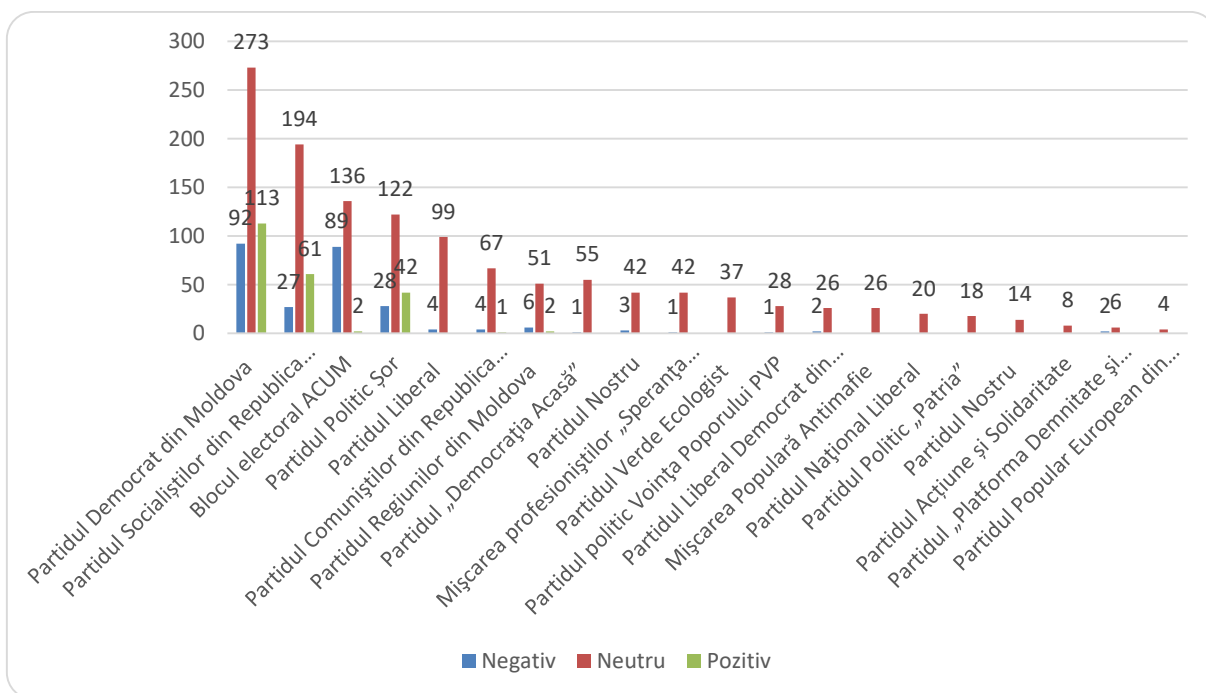

Majoritatea posturilor monitorizate au recurs la surse bărbați atunci când au solicitat opinii din partea categoriilor de surse sociale. În rândul partidelor/concurenților electorali, cota femeilor citate/menționate a fost mică, cu excepția Blocului electoral ACUM.

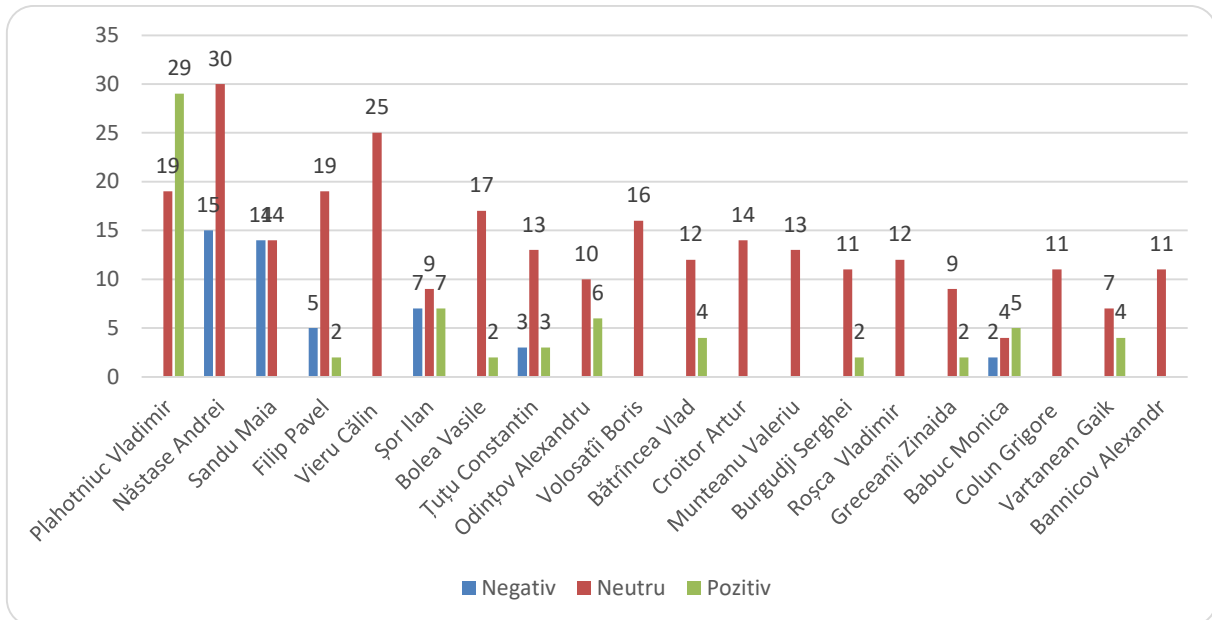
Tonalitatea reflectării concurențelor electorali/Date generale, 12 posturi TV. De cele mai multe ori, de tonalitate pozitivă au beneficiat concurenții electorali în circumscripția națională PDM, urmași de PSRM și Partidul Politic Șor. Similar, actorii electorali în circumscripții uninominale afiliați acestor partide au fost protagoniștii celor mai multe materiale cu tonalitate pozitivă. În același timp, PDM și Blocul ACUM au apărut în cele mai multe materiale cu tonalitate negativă. În circumscripții uninominale, mai multe cazuri de tonalitate negativă au fost înregistrate pentru concurenții afiliați Blocului ACUM. Reprezentanții instituțiilor statului, în special Președinția, au fost vizați prioritar în materiale cu tonalitate pozitivă, iar acei ai Parlamentului și Guvernului – cu tonalitate mai mult neutră, dar și pozitivă.

Tonalitatea reflectării concurențelor electorali în știri, emisiuni, dezbateri/Circumscripția națională, 12 posturi TV

Dintre concurenții în circumscripții uninominale, cele mai multe apariții în materiale cu tonalitate pozitivă i-au revenit lui Vladimir Plahotniuc (afiliat PDM), urmat de Ilan Șor (afiliat Partidului Politic Șor), iar cele mai multe cu tonalitate negativă – lui Andrei Năstase și Maiei Sandu (afiliați Blocului Electoral ACUM).

Tonalitatea reflectării concurenților electorali în știri, emisiuni, dezbateri/Circumscripții uninominale, 12 posturi TV

Tonalitatea reflectării concurenților electorali/Per post TV

În perioada de raport, postul public național de televiziune **Moldova 1** a oferit spațiu de emisie unui număr mare de concurenți electorali în circumscripția națională și circumscripții uninominale, dar și reprezentanților principalelor instituții de stat. Tonalitatea reflectării a fost în mare parte neutră pentru majoritatea dintre ei. Tonalitatea față de candidații în circumscripții uninominale care au fost citați sau menționați în știri la Moldova 1 a fost neutră (mai multe detalii, în Anexa 1).

Postul public regional **GRT** a difuzat în buletinul de știri în limba rusă puține materiale relevante prezentei monitorizării, fără a fi observată vreo tendință evidentă de favorizare sau defavorizare a anumitor actori politici. În emisiunile puse pe post de radiodifuzorul public regional a fost remarcată tendința de favorizare a concurentului electoral independent Nicolae Dudoglo.

Posturile private cu acoperire națională **Prime TV, Canal 2, Canal 3** și **Publika TV** au reflectat similar campania electorală în știri, emisiuni și dezbateri (la tema referendumului național consultativ). De cele mai multe ori, la aceste posturi au avut acces reprezentanții PDM și candidații afiliați acestui partid. Tonalitatea reflectării acestora a fost preponderent pozitivă și neutră, PDM fiind favorizat și de prezența membrilor Guvernului în știri și emisiuni. Reprezentanții Blocului electoral ACUM și concurenții în circumscripții uninominale afiliați

acestui bloc au fost prezenți preponderent în imagine, tonalitatea fiind de cele mai multe ori negativă, iar durata intervențiilor personale a fost ne semnificativă.

NTV Moldova și **Accent TV** au acordat în continuare spațiu de emisie preponderent reprezentanților PSRM și concurenților electorali în circumscripții uninominale afiliați acestui partid, dar și președintelui Igor Dodon. Materialele despre șeful statului și reprezentanții Președinției au ocupat spațiu semnificativ în buletinele de știri și emisiuni, iar tonalitatea reflectării a fost mai mult pozitivă. Față de PDM, Blocul ACUM, Partidul Regiunilor și Partidul Șor tonalitatea a fost neutră și negativă.

Posturile private **Pro TV** și **TV8** au reflectat activitatea unui număr mare de actori politici – partide, concurenți electorali în circumscripția națională și circumscripțiile uninominale, a reprezentanților Președinției, Parlamentului și Guvernului. În marea majoritate a cazurilor, tonalitatea reflectării protagoniștilor politici la aceste posturi în știri și dezbateri a fost neutră.

Jurnal TV a reflectat preponderent concurenții electorali care au organizat evenimente electorale, tonalitatea reflectării protagoniștilor politici în știri fiind în mare parte neutră. În emisiunile puse pe post de Jurnal TV, tonalitatea pentru reprezentanții PDM și ai Partidului Șor a fost neutră și negativă.

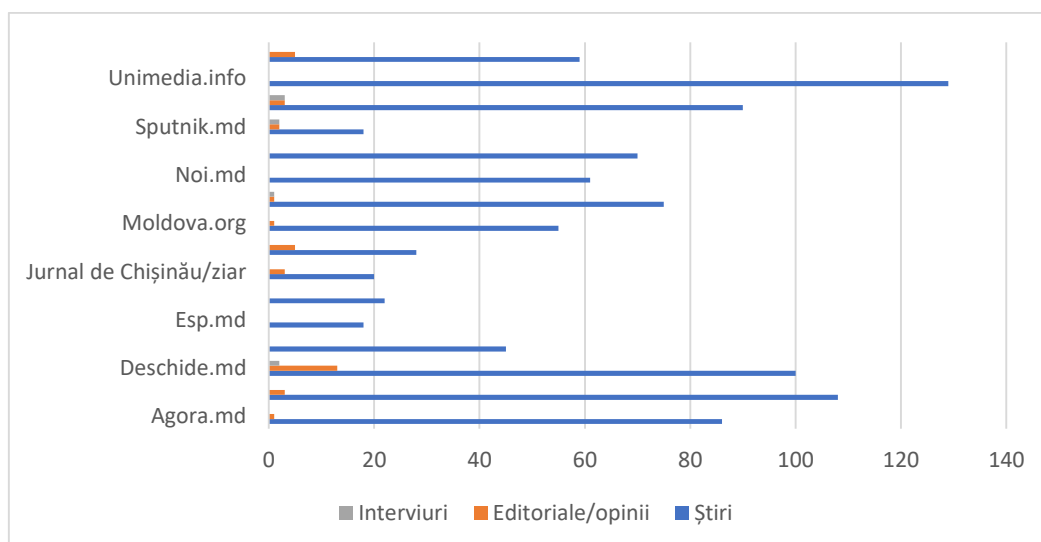
Televiziunea Centrală a alocat mai mult spațiu Partidului Politic Șor și concurenților afiliați acestui partid, în circumscripții uninominale, pentru care tonalitatea reflectării a fost mai mult pozitivă și neutră. Tonalitatea față de reprezentanții PSRM și ai Blocului electoral ACUM a fost mai mult negativă, dar și neutră.

2.2 PORTALURI ONLINE ȘI PRESA SCRISĂ

Concluzii generale

Frecvența reflectării. În perioada 1-8 februarie 2019, cele 16 portaluri online și ziare monitorizate au publicat în total 1029 de materiale cu caracter electoral direct și indirect, inclusiv 984 de știri, 37 de editoriale sau alte articole de opinie și 8 interviuri care au vizat direct sau indirect campania electorală pentru alegerile parlamentare 2019. Unele știri au fost însoțite de înregistrări video. Volumul total al materialelor relevante prezentei monitorizări aproape că s-a dublat față de săptămâna precedentă și a constituit 2.356.445 de semne și 707.091 de secunde sau peste 196 de ore de înregistrări video, ceea ce este de trei ori mai mult față de săptămâna precedentă. Cele mai multe materiale jurnalistice relevante prezentei monitorizări au fost publicate de portalurile **Unimedia.info** (129), **Deschide.md** (115) și **Aif.md** (111), cea mai modestă reflectare a campaniei au avut-o în această perioadă portalurile regionale **Esp.md** (18), **Gagauzinfo.md** (22) și **Sputnik.md** (22 materiale). Ziarul **Jurnal de Chișinău** a publicat în perioada de raport 23 de articole care au vizat campania electorală.

Frecvența materialelor relevante, per portal online/ziar

Diversitatea tematică. Majoritatea instituțiilor media monitorizate au continuat să urmărească cu atenție mersul campaniei electorale, au prezentat detalii despre unele evenimente organizate de partide și de candidații acestora, știri despre promisiunile electorale, despre schimbul de replici între candidați, fie în cadrul unor dezbateri sau în alte apariții publice, despre declarațiile, acuzațiile și replicile la acuzații, profilurile candidaților, date și alte informații despre averile, proprietățile și interesele lor etc. Câteva portaluri au continuat dezbaterile electorale cu candidații. Desfășurarea procesului electoral propriu-zis și activitatea Comisiei Electorale Centrale s-au aflat constant în vizorul presei monitorizate. Astfel, au fost publicate știri despre deciziile CEC, examinarea contestațiilor depuse de concurenți, informații despre modalitatea de vot, inclusiv în secțiunile de peste hotare etc. În context electoral, au fost abordate subiectele ce țin de problemele sociale și economice ale țării. În perioada de raport, a fost intens mediatizată știrea despre unul dintre candidații independenți care pledează pentru legalizarea canabisului în scopuri medicale.

Unele articole au conținut elemente de analiză a comportamentului unor concurenți electorali sau au preluat în totalitate mesajele unui politician, fără a le echilibra cu opinia/poziția altor concurenți în aceeași problemă sau fără a le oferi dreptul la replică celor vizați direct în context negativ. Unele portaluri promovează intens anumiți candidați și îi defavorizează pe oponenții acestora sau triază știrile în funcție de preferințele lor politice.

Pluralismul social. În perioada de raport, la documentarea materialelor, pe lângă actorii politici și concurenții electorali, portalurile online și ziarele monitorizate au apelat și la 1242 de surse și protagoniști din alte categorii. Cel mai des a fost vorba de alte instituții mass-media, reprezentanți ai Comisiei Electorale Centrale, cetățeni, oficiali și observatori străini, experți locali și străini, reprezentanți ai societății civile și experți (vezi tabelul).

Sursele și protagoniștii sociali citați sau menționați în materiale/16 mass-media

Surse și protagoniști	Frecvența, nr.
Mass-media	367
Comisia Electorală Centrală	178
Cetățeni	163
Diplomați, oficiali și observatori străini	107

Societate civilă – ONG-uri	83
Experți (străini și locali)	74
Oficiali din guvern	63
Administrația publică locală	57
Business	54
Judecători, avocați	53
Grupuri de inițiativă	32
Poliția/armata	7
Biserica	4

Pluralismul politic. Portalurile online și ziarele monitorizate au avut, în total, 3138 de surse și protagoniști din domeniul politic, inclusiv partide concurente în circumscripția electorală națională, candidați în circumscripțiile uninominale sau reprezentanți de vârf ai Președinției, Parlamentului și Guvernului.

După frecvența și durata aparițiilor (cite/vorbire directă), cei mai vizibili concurenți electorali în circumscripția națională au fost Partidul Democrat, urmat de Partidul Socialiștilor, Blocul electoral ACUM, Partidul Șor, Partidul Liberal și Partidul Comuniștilor. Unii concurenți (Partidul Democrat, Partidul Socialiștilor) au beneficiat și de spații relativ mari pentru vorbire directă. Astfel, Partidul Democrat a fost cel mai vizibil, ca număr de apariții, în 11 din cele 16 instituții media monitorizate, Partidul Socialiștilor în 2, în alte 3 surse media PDM și PSRM au avut un număr egal de apariții.

Frecvența și durata apariției reprezentanților partidelor politice, concurenți în circumscripția națională/16 mass-media/TOP 10

Surse și protagoniști	Frecvența, nr.	Durata apariției, semne	Durata vorbirii directe, semne
Partidul Democrat din Moldova	559	310249	62880
Partidul Socialiștilor din Republica Moldova	375	258888	42589
Blocul electoral ACUM	248	101587	11728
Partidul Politic Șor	181	102420	15236
Partidul Liberal	115	43412	5605
Partidul Comuniștilor din Republica Moldova	103	26111	6515
Partidul Nostru	49	23898	549
Partidul Regiunilor din Moldova	34	52648	23742
Partidul Verde Ecologist	19	8127	1364
Mișcarea Populară Antimafie	18	8603	4764

În total, 226 dintre candidații înscrși în cursa electorală în circumscripțiile uninominale au fost vizați în materialele publicate de portalurile și ziarele monitorizate de 840 de ori, unii mai des, alții doar au fost menționați. După frecvența aparițiilor, suprafața totală oferită și spațiul pentru citate/vorbire directă, cei mai mediatizați au fost Ilan Șor, urmați, la distanță, de Vladimir Plahotniuc, Andrei Năstase și Maia Sandu (*vezi tabelul; sunt incluși candidații menționați de cel puțin 5 ori*).

Frecvența și durata apariției concurenților electorali în circumscripții uninominale/16 mass-media

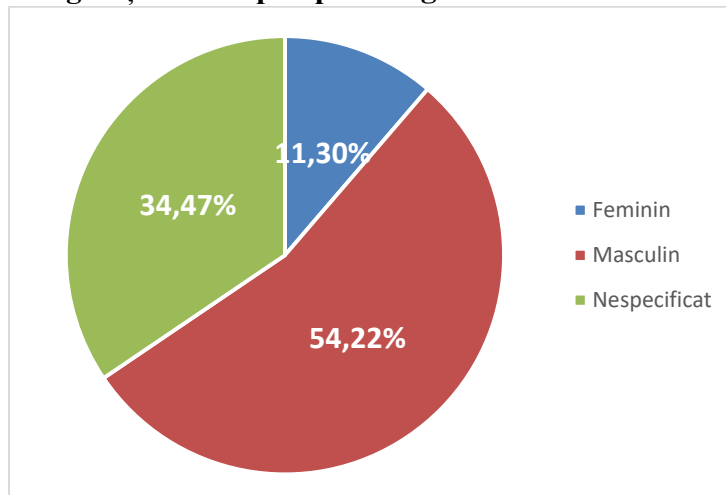
Surse și protagoniști	Frecvența, nr.	Durata apariției, semne	Durata vorbirii directe, semne
Șor Ilan	57	70204	16701
Plahotniuc Vladimir	55	54625	5488
Năstase Andrei	47	43090	3091
Sandu Maia	40	33491	2309
Filip Pavel	22	16521	2243
Cebotarescu Dumitru	17	14293	2473
Munteanu Valeriu	16	12144	1589
Greceanîi Zinaida	16	11811	230
Volosatîi Boris	15	16348	2976
Chirtoacă Dorin	14	16537	4699
Ghilețchi Valeriu	11	12359	2257
Iordan Serghei	10	4045	747
Pleşca Nae-Simion	4	14980	6921
Vieru Călin	9	7093	3978
Verejanu Pavel	9	4444	1180
Terguță Ion	9	9482	841
Nesterovschi Alexandr	8	4822	2060
Bătrîncea Vlad	8	6714	976
Lebedinschi Adrian	7	9315	638
Graur Eleonora	7	5909	490
Ciorici Valeriu	7	8451	0
Plîngău Dinu	7	2387	20
Vartanean Gaik	6	6172	3509
Bolea Vasile	6	8207	2863
Bilețchi Vlad	6	6522	2384
Odiņov Alexandru	6	5313	1745
Spătaru Arina	4	5420	2564
Croitur Artur	5	6126	1958
Țicu Octavian	5	3580	0
Pușcari Piotr	5	1881	0
Grițco Elena	5	1076	0

Din sursele și protagoniștii structurilor publice de prim rang, președintele Republicii Moldova Igor Dodon, care în percepția publică este asociat cu Partidul Socialiștilor și deseori transmite mesaje care favorizează, direct sau indirect, acest concurent electoral, a fost cel mai des citat demnitar (de 281 de ori), beneficiind și de spații generoase de prezentare și de citare/vorbire directă.

Echilibrul de gen. Dezechilibrul de gen al surselor și protagoniștilor s-a accentuat și mai mult. Astfel, în total la cele 16 portaluri online și ziare monitorizate, 54,2% din surse și protagoniști

au fost de sex masculin și numai 11,3% de sex feminin. În mai mult de o treime din materialele relevante prezentei monitorizării, sexul surselor nu a fost specificat (*vezi diagrama*). Cel mai bun raport între sursele bărbați și sursele femei l-au avut, în această perioadă, portalurile **Agora.md** și **Zdg.md** (în medie, la 3,5 surse de gen masculin a revenit o sursă de gen feminin), cel mai modest – portalurile **Sputnik.md**, **Gagauzinfo.md** și **Deschide.md** (o sursă de gen feminin revine la peste 8 surse de gen masculin).

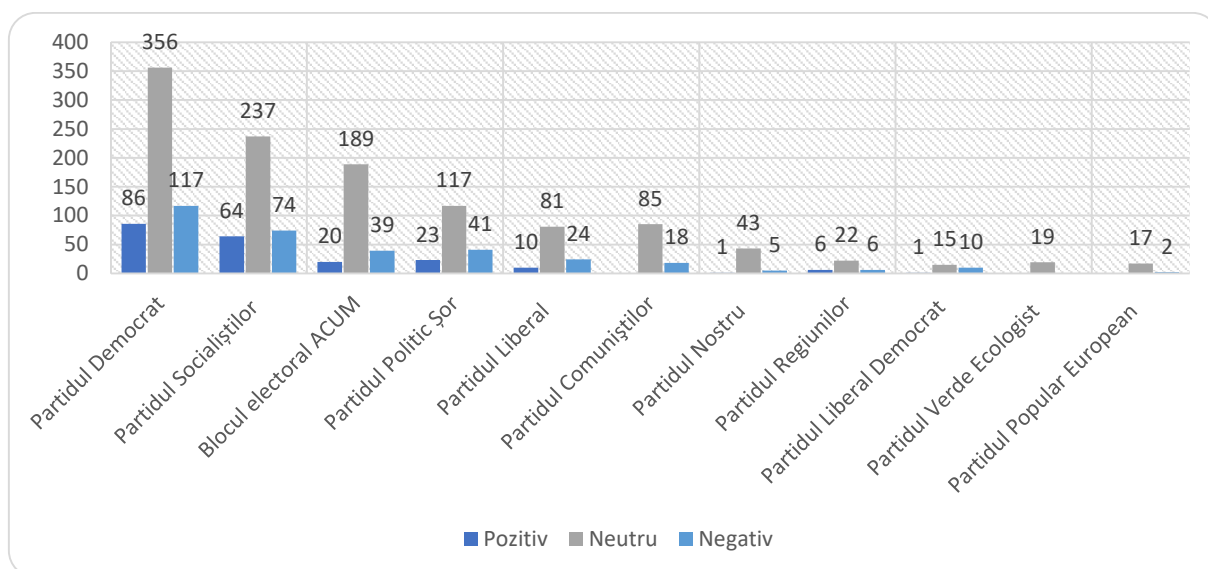
Rata surselor și protagoniștilor din perspectiva gender/16 mass-media

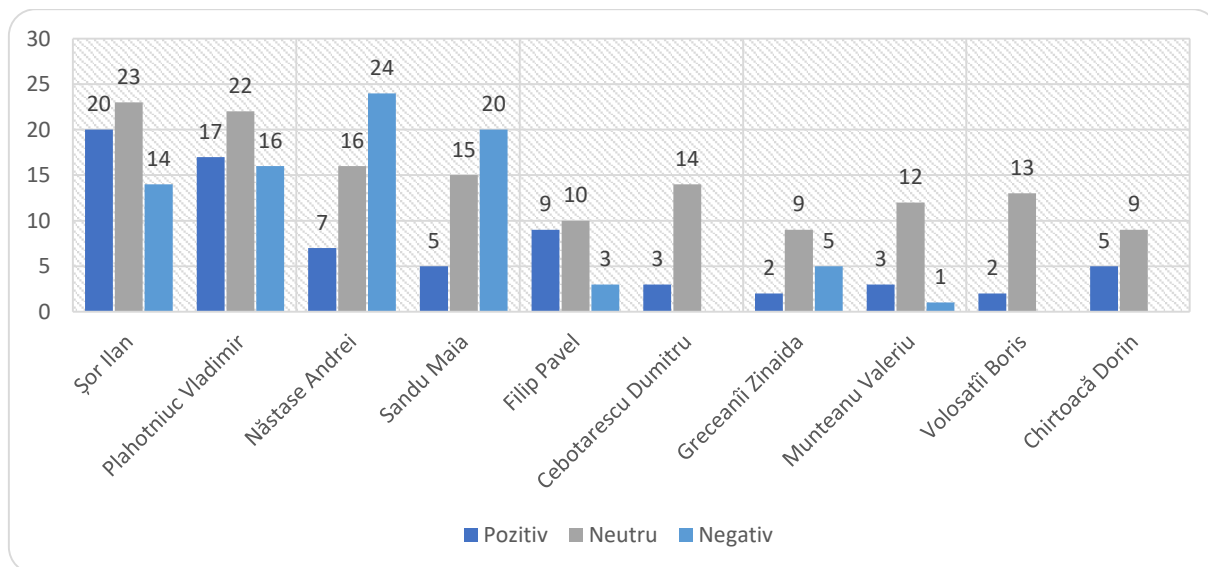
Partidul Democrat, Partidul Socialiștilor și Blocul electoral ACUM rămân cei mai mediatizați concurenți electorali în circumscripția națională, în marea majoritate a cazurilor tonalitatea reflectării în total pe cele 16 portaluri online și ziare monitorizate fiind una neutră. Urmează Partidul Șor, Partidul Liberal și Partidul comuniștilor, de asemenea, prezențați preponderent neutru. Cel mai des au fost prezentați în context negativ Partidul Democrat și Partidul Socialiștilor, însă aceiași concurenți electorali au avut și cele mai multe apariții pe o tonalitate pozitivă.

În rândul candidaților pe circumscripțiile uninominale, Ilan Șor/Partidul Șor, Vladimir Plahotniuc/PDM, Andrei Năstase/ACUM și Maia Sandu/ACUM au fost cei mai mediatizați, în diferit context și pe tonalitate editorială diferită. Urmează, la distanță, Pavel Filip/PDM, Dumitru Cebotarescu/independent, Valeriu Munteanu/ACUM, Boris Volosatii/independent, Dorin Chirtoacă/PL. În general, pe toate cele 16 instituții media monitorizate, candidații au fost prezentați mai des pe o tonalitate neutră, însă Andrei Năstase și Maia Sandu au avut mai multe apariții pe o tonalitate negativă decât neutră sau pozitivă. Ilan Șor și Vladimir Plahotniuc, mediatizați mai des neutru, au acumulat, în total pe toate portalurile/ziarele monitorizate, mai multe apariții pe o tonalitate pozitivă, dar și negativă.

Tonalitatea reflectării concurenților electorali/Circumscripția națională, 16 mass-media

Tonalitatea reflectării concurenților electorali/Circumscripții uninominale, 16 mass-media

Tonalitatea reflectării concurenților electorali/Per instituție media

În perioada de raport, portalul **Agora.md** a continuat să prezinte informații relevante despre partidele concurente în circumscripția națională și despre candidații din diferite circumscripții uninominale. În majoritatea covârșitoare a cazurilor, tonalitatea a fost neutră, iar autorii nepărtinitori. Portalul a continuat difuzarea unui podcast săptămânal despre alegeri și le-a propus utilizatorilor un nou test „Cât de bine îi știi pe cei care pretind la scaunul de deputat”.

Portalul **Aif.md** a favorizat editorial Partidul Socialiștilor, pe unii dintre candidații acestui partid în circumscripțiile uninominale și pe președintele Igor Dodon, cărora le-au fost oferite cele mai mari spații de reflectare, tonalitatea fiind, de regulă, pozitivă sau neutră; la fel, aceștia au beneficiat de spații mari pentru vorbire directă/citate. Toți ceilalți concurenți au fost prezentați mai des pe o tonalitate negativă, în special Partidul Democrat, în raport cu care criticile s-au întesit față de perioadele precedente de monitorizare.

Portalul **Deschide.md** a prezentat mai des în context defavorizant Partidul Socialiștilor și pe Igor Dodon, față de care tonalitatea a fost mai des negativă. Totodată, a manifestat un gen de simpatie editorială față de unii candidați în circumscripțiile uninominale, prezentându-i pe o tonalitate preponderent pozitivă și oferindu-le spații mai mari decât altora pentru vorbire direct/citate. Este vorba, în primul rând, de Nae-Simion Pleșca/PDM, parțial de Călin Vieru/independent și Viorel Savva/independent.

Portalul **Diez.md** a avut o abordare editorială în general echilibrată față de concurenții electorali pe care i-a vizat. Partidul Democrat și candidații săi au fost prezentați mai des pe o tonalitate neutră, dar și negativă.

Portalul **Esp.md** a continuat să reflecte campania doar din perspectivă regională, prezentându-i pe candidații de la Bălți de pe diferite liste de partid, analizând programele și activitatea acestora. Toate materialele au avut o tonalitate neutră.

Portalul din Comrat **Gagauzinfo.md** a reflectat campania selectiv, accentuând temele sensibile pentru autonomia găgăuză. Partidul Democrat a fost mai des defavorizat prin articole pe o tonalitate negativă, în schimb Partidul Socialiștilor a fost prezentat aproape de fiecare dată în context pozitiv.

Ziarul **Jurnal de Chișinău** este critic față de Partidul Socialiștilor, Partidul Democrat, Igor Dodon, Vladimir Plahotniuc și Ilan Șor. În raport cu acești actori politici, tonalitatea reflectării a fost mai curând negativă.

Portalul **Kp.md** continuă să defavorizeze Blocul electoral ACUM, în special pe Maia Sandu, printr-un număr mare de materiale critice, pe o tonalitate negativă. În unele articole, a fost defavorizat și Partidul Democrat. În schimb, Igor Dodon și Partidul Socialiștilor sunt favorizați, prin mediatizarea preponderentă pe o tonalitate pozitivă, dar și neutră.

Portalul **Moldova.org** a mediatizat toate știrile politice și electorale pe o tonalitate editorială neutră.

Portalul **Newsmaker.md** a avut o politică editorială echilibrată și o tonalitate de reflectare neutră.

Portalul **Noi.md** mediatizează intens activitatea lui Igor Dodon, de regulă pe o tonalitate neutră sau pozitivă, la fel și Partidul Socialiștilor. Partidul Șor a fost deseori criticat sau prezentat pe o tonalitate negativă. În perioada de raport, portalul a publicat și mai multe știri despre caravana electorală a Partidului Democrat care par a fi publicitate.

În perioada de raport, portalul **Realitatea.md** a reflectat campania electorală, în general, echilibrat. Au fost publicate mai multe materiale de campanie ale Partidului Democrat, ale

candidaților acestui partid Pavel Filip și Vladimir Plahotniuc, dar și ale Partidului Șor, cu mențiune că au fost achitate din fondul electoral.

Sputnik.md a publicat puține știri din campania electorală, abordarea fiind una selectivă. Astfel, chiar dacă în această perioadă au avut loc mai multe evenimente și acțiuni organizate de concurenții electorali (contestații, flash-moburi etc.) sau ale organizațiilor societății civile (prezentarea rapoartelor de monitorizare a campaniei), Sputnik.md a evitat să le mediatizeze. Niciunul din evenimentele care i-au vizat în context negativ pe Igor Dodon și/sau Partidul Socialiștilor nu a fost reflectat de acest portal.

Timpul.md continuă să favorizeze editorial Partidul Democrat și pe Vladimir Plahotniuc, prezentându-i preponderent pozitiv sau neutru pe suprafețe mari și cu spații de vorbire directă/citate. La fel, sunt prezentați mai des în context pozitiv Partidul Șor și liderul acestui partid. În același timp, Blocul electoral ACUM, Maia Sandu și Andrei Năstase sunt prezentați aproape de fiecare dată într-o tonalitate negativă și defavorizantă, fără drept de replică. De asemenea, sunt vizibil defavorizați Igor Dodon și Partidul Socialiștilor.

În perioada de raport, portalul **Unimedia.info** a avut o atitudine/tonalitate preponderent neutră față de toți concurenții electorali din rândul partidelor. În ce privește candidații pe circumscripțiile uninominale, lucrurile au stat diferit. Astfel, tonalitatea de prezentare a lui Vladimir Plahotniuc/PDM a fost mai des negativă. Ilan Șor/Partidul Șor a fost prezentat și negativ, dar și în context pozitiv, iar Andrei Năstase/ACUM și Maia Sandu/ACUM au fost prezentați mai des pe o tonalitate pozitivă.

Portalul **Zdg.md** a menținut abordarea generală neutră față de concurenții în alegeri, oferindu-le, după caz, dreptul la replică celor vizați. În unele editoriale se remarcă, totuși, tonalitatea negativă în raport cu Partidul Socialiștilor, Partidul Democrat, Partidul Șor și candidații/reprezentanții acestora.

Versiunea integrală a rapoartelor de monitorizare în limba română va fi plasată pe paginile web: www.alegeliber.md, www.api.md, www.media-azi.md